

Gwasanaeth Democratiaeth
Swyddfa'r Cyngor
CAERNARFON
Gwynedd
LL55 1SH

Cyfarfod

Y CYNGOR

Dyddiad ac Amser

1.30 y.h., DYDD IAU, 14EG MAI, 2026

* NODER *

Bydd y cyfarfod yn cael ei we-ddarlledu

https://gwynedd.public-i.tv/core//cy_GB/portal/home

Lleoliad

Hybrid - Siambr Dafydd Orwig, Swyddfeydd y Cyngor, Caernarfon LL55 1SH

Pwynt Cyswllt

Annes Sion

01286 679490

AnnesSion@gwynedd.llyw.cymru

(DOSBARTHWYD 8 Mai 2026)

Ian Jones
Pennaeth Gwasanaethau Democratiaeth

www.gwynedd.llyw.cymru

DYDD MERCHER, 6 MAI 2026

Annwyl Gyngorydd,

CYFARFOD O GYNGOR GWYNEDD – DYDD IAU, 14 MAI 2026

FE'CH GWYSIR TRWY HYN i gyfarfod aml-leoliad o **GYNGOR GWYNEDD** a gynhelir am **1.30 y.h., DYDD IAU, 14EG MAI, 2026 YN SIAMBR DAFYDD ORWIG, SWYDDFEYDD Y CYNGOR, CAERNARFON LL55 1SH / RHITHIOL AR ZOOM**, i ystyried y materion a grybwyllir yn y rhaglen a ganlyn.

Yr eiddoch yn gywir

Pennaeth Gwasanaethau Democratiaeth

Bydd yr ystafelloedd a ganlyn ar gael i'r grwpiau gwleidyddol yn ystod y bore:-

Plaid Cymru - Siambr Dafydd Orwig

Annibynnol – Siambr Hywel Dda

Grwp Llafur / Rhydfrydol – Ystafell Ogwen

RHAGLEN

1. CADEIRYDD

Penodi Cadeirydd ar gyfer 2026/27.

2. IS-GADEIRYDD

Penodi Is-gadeirydd ar gyfer 2026/27.

3. YMDDIHEURIADAU

Derbyn unrhyw ymddiheuriadau am absenoldeb.

4. COFNODION

7 - 18

Bydd y Cadeirydd yn cynnig y dylid llofnodi cofnodion y cyfarfod blaenorol o'r Cyngor a gynhaliwyd ar 5ed Mawrth, 2025 fel rhai cywir.

5. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Derbyn unrhyw ddatganiadau o fuddiant personol.

6. CYHOEDDIADAU'R CADEIRYDD

Derbyn unrhyw gyhoeddiadau gan y Cadeirydd.

7. MATERION BRYD

Nodi unrhyw eitemau sy'n fater bryd ym marn y Cadeirydd fel y gellir eu hystyried.

8. CWESTIYNAU

Ystyried unrhyw gwestiynau gan aelodau etholedig, y rhoddwyd rhybudd priodol ohonynt o dan Adran 4.18 o'r Cyfansoddiad.

9. CYNLLUN CYNGOR GWYNEDD 2023-28 - ADOLYGIAD 2026/27

19 - 55

Cyflwyno adroddiad Arweinydd y Cyngor.

10. MABWYSIADU STRATEGAETH DATBLYGU ECONOMAIDD NEWYDD I WYNEDD

56 - 131

Cyflwyno adroddiad Yr Aelod Cabinet dros Economi a Chymuned.

11. ARDOLL YMWELWYR

132 - 289

Cyflwyno adroddiad yr Aelod Cabinet dros Economi a Chymuned.

12. ADOLYGIAD BLYNYDDOL O GYDBWYSEDD GWLEIDYDDOL Y CYNGOR 290 - 294

Cyflwyno adroddiad y Pennaeth Democratiaeth.

13. PENODI CADEIRYDD I'R PWYLLGOR GWASANAETHAU DEMOCRATIAETH 2026/27

Penodi Cadeirydd i'r Pwyllgor Gwasanaethau Democratiaeth ar gyfer 2026/27.

[Yn unol â gofynion Adran 14 o Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011, y Cyngor llawn sydd i benodi Cadeirydd y Pwyllgor Gwasanaethau Democratiaeth ac ni all benodi aelod o grŵp gwleidyddol sy'n cael ei gynrychioli ar y weithrediaeth.]

14. PENODI AELODAU I'R PWYLLGOR SAFONAU - ARGYMHELLION PANEL CYFWELD - 295 - 296

Cyflwyno adroddiad y Swyddog Monitro.

15. RHYBUDDION O GYNNIG

A) RHYBUDD O GYNNIG GAN Y CYNGHORYDD EINIR WILLIAMS

Yn unol â'r Rhybudd o Gynnig a dderbyniwyd dan Adran 4.19 o'r Cyfansoddiad, bydd y Cyngorydd Einir Williams yn cynnig fel a ganlyn:-

Amddiffyn Enwau Lleoedd Cymraeg ar Fapiau'r Arolwg Ordnans

Dwi eisiau mynegi pryder dwfn ac angerddol ynghylch polisi presennol yr Arolwg Ordnans (AO) sy'n arwain at ddileu, tanseilio ac anwybyddu enwau lleoedd Cymraeg sydd wedi bod yn rhan o'n tirwedd ers canrifoedd.

Ar hyn o bryd, mae mapiau Arolwg Ordnans yn:

- Disodli enwau Cymraeg hanesyddol â ffurfiau Saesneg nad oes ganddynt sail na thraddodiad, e.e. *The Mushroom Garden* am Goed Cerrig y Frân, *Heather Terrace Path* am Lwybr Gwregys.
- Rhoi enwau Saesneg ochr yn ochr ag enwau Cymraeg, gan greu'r argraff bod yr enwau Cymraeg yn ddewisol neu'n eilradd, e.e. *Cwm Creifion / Nameless Cwm*, *Bala Lake / Llyn Tegid*. 'Snowdon/Yr Wyddfa (er gwaethaf y ffaith nad yw Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri yn defnyddio'r enw *Snowdon* bellach.)'

Mae'r Cyngor hwn yn beirniadu'r arferion hyn, gan eu bod yn cyfrannu'n uniongyrchol at golli enwau Cymraeg, ac felly'n tanseilio ein hiaith, ein hanes a'n hunaniaeth genedlaethol. Pan fo'r Arolwg Ordnans yn mabwysiadu enw Saesneg, mae'n ymddangos ar wefannau, arwyddion, cyhoeddiadau, a'r cyfryngau ac o ganlyniad, mae'r enw Cymraeg yn cael ei wthio i'r cysgod.

Mae hyn yn digwydd hyd yn oed ymhlith siaradwyr Cymraeg ifanc, sydd yn aml yn cael eu harwain i gredu mai'r enw Saesneg yw'r "safonol". Dyma sut mae iaith yn cael ei gwanhau, nid mewn un

ergyd, ond mewn mil o gamau bach.

Mae enwau lleoedd Cymraeg yn rhan o'n DNA diwylliannol. Maent yn adrodd hanes y tir, y bobl, y chwedlau, y gwaith, y bywyd. Nid oes gan neb hawl i'w dileu na'u disodli.

Felly, dwi eisiau rhoi cynnig i'r cyngor hwn heddiw ein bod ni yn :

1. Ysgrifennu at yr Arolwg Ordans i alw arnynt i roi diwedd ar y polisi niweidiol presennol, ac i fabwysiadu egwyddor glir a syml a defnyddio enwau lleoedd tirweddol Cymraeg yn unig ar fapiau yng Nghymru.
2. Galw ar Lywodraeth Cymru i ymyrryd yn ffurfiol ac i sicrhau bod yr Arolwg Ordans yn parchu ac yn diogelu enwau Cymraeg hanesyddol.

Nid yw hyn yn fater o fapiau yn unig. Mae'n fater o hunaniaeth, parch a chyfiawnder diwylliannol.

B) RHYBUDD O GYNNIG GAN Y CYNGHORYDD NIA JEFFREYS

Yn unol â'r Rhybudd o Gynnig a dderbyniwyd dan Adran 4.19 o'r Cyfansoddiad, bydd y Cyngorydd Nia Jeffreys yn cynnig fel a ganlyn:-

Mae'r Cyngor yn nodi llofruddiaeth yr Aelod Seneddol, Jo Cox ar 16/06/2016, ddeng mlynedd yn ôl eleni. (Bu i'r AS David Amess hefyd gael ei lofruddio ar 15/10/2021).

Mewn byd sy'n gynyddol dreisgar ac ymosodol, trist yw'r ffaith bod aelodau etholedig, o bob plaid ac ar bob lefel o lywodraeth, yn gynyddol agored i sarhad a chamdriniaeth. Dengys ymchwil diweddar fod 72% o Gynghorwyr wedi dioddef ryw fath o fygythiad - boed yn eiriol neu'n waeth - yn ystod y 12 mis diwethaf.

Mae'r Cyngor hwn yn credu nad oes lle i ymddygiad bygythiol na threisgar mewn gwleidyddiaeth. Mae Cynghorwyr Cyngor Gwynedd yn ymrwymo i fodelu'r safonau uchaf o barch a chwarteisi wrth ymwneud â'n gilydd ac â'r cyhoedd, ac rydym yn dymuno i'r un parch gael ei ddangos tuag atom.

Galwn ar aelodau'r Cyngor hwn ac aelodau Cynghorau Cymuned a Thref drwy Wynedd i gefnogi ymgyrch Un Llais Cymru, NALC a SLCC "Adduned Parch a Chwarteisi".

[Un Llais Cymru](#)

16. YMATEBION / DIWEDDARIADAU I RYBUDDION O GYNNIG 297 BLAENOROL

Llythyr gan Lywodraeth Cymru mewn ymateb i Rybudd o Gynnig y Cyngorydd Gruffydd Williams i gyfarfod 5 Mawrth, 2026 o'r Cyngor ynglŷn a System Adnabod Digidol.